

**Рішення спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії**

Разова спеціалізована вчена рада Національного університету «Одеська юридична академія» Міністерства освіти і науки України м. Одеса, прийняла рішення щодо присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» на підставі прилюдного захисту дисертації **«Реалізація адміністративно-правових норм через інформаційно-комунікаційні технології: концептуальні засади»** за спеціальністю 081 «Право» 25 грудня 2023 року:

Смірнова Наталія Романівна, 1996 року народження; громадянка України, закінчила в 2019 році Національний університет «Одеська юридична академія» та отримала повну вищу освіту, здобула кваліфікацію: ступінь вищої освіти магістр за спеціальністю «Право».

Тимчасово не працює.

Дисертацію виконано в Національному університеті «Одеська юридична академія» Міністерства освіти і науки України, м. Одеса.

Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор Кормич Борис Анатолійович, завідувач кафедри морського та митного права Національного університету «Одеська юридична академія».

Здобувачка має 10 наукових публікацій, зокрема, 5 наукових статей, 1 з яких розміщено у науковому фаховому виданні України, проіндексованому у міжнародній наукометричній базі Scopus, 4 – розміщено у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, і 5 доповідей на науково-практичних конференціях:

1. Смірнова Н.Р. Муніципальні веб-сайти як інструмент сучасного урядування. *Актуальні проблеми політики*: зб. наук. праць. 2020. № 66. С. 30–35. <https://doi.org/10.32837/app.v0i66.704>

2. Smirnova N. E-government and social media in Ukraine: global challenges for legal regulations. *Lex Portus*. 2020. № 1. P. 69–84. <https://doi.org/10.26886/2524-101X.1.2020.5>

3. Смірнова Н.Р. Діджиталізація адміністративних процедур: окремі аспекти публічного управління. *Правові новели*. 2023. № 20. С. 205–211. <https://doi.org/10.32782/ln.2023.20.28>

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради (зауваження):

1. **Аверочкіна Тетяна Володимирівна, д.ю.н., професор, професор кафедри морського та митного права Національного університету «Одеська юридична академія»** підтримала думки опонентів та рецензентів стосовно позитивної оцінки дисертації Наталії Романівни Смірнкової, присвяченої формуванню нової науково обґрунтованої концепції реалізації адміністративно-правових норм через інформаційно-комунікаційні технології, розробці висновків та пропозицій, спрямованих на вдосконалення системи правового та організаційного забезпечення впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у публічне адміністрування з метою створення теоретичного базису ефективної системи електронного урядування в Україні. Підкреслила, що проведене дослідження свідчить про здатність та схильність авторки вирішувати комплексні та актуальні для правової науки і практики публічного адміністрування питання, зупиняючись на найбільш важливих та базових аспектах проблематики. Відзначила, що у роботі охоплено практику реалізації найновіших технічних рішень, що активно впроваджуються в Україні з метою досягнення амбітних цілей програми «Держава у смартфоні». Зауважила, що позитивно характеризує роботу її спрямованість на практику, врахування останніх за часом тенденцій у побудові системи електронного урядування в Україні, а вироблені пропозиції є належним чином доведеними, обґрунтованими і корисними. Зауважила, що дисертація Н. Смірнкової акцентує увагу на тих завданнях, що підлягають вирішенню уже

зараз, що створить надійний базис для наступних заходів і забезпечить наступні кроки від помилок та неузгодженостей. Підкреслила, що на теперішній час активно оновлюється законодавство, впроваджуються нові протоколи роботи більшості органів управління, але формування концептуальних засад таких змін досі залишається на часі, що свідчить про важливість роботи, її відповідність сьогоденним реаліям та значну теоретико-прикладну цінність. Водночас зосередила увагу на тому, що серед ризиків, які супроводжують цифровізацію та вимагають заходів правового впливу, не було зазначено про поширення неточних даних, фейкової інформації, а також маніпулювання свідомістю із загостренням поляризації поглядів, що часто супроводжують протестні акції, заворушення та опір владі, і повинні отримати правову оцінку та бути подолані зусиллями урядів. Підсумувала, що дисертація відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам, що висуваються до такого роду робіт, а дисертантка заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

2. Федотов Олексій Павлович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри морського та митного права Національний університет «Одеська юридична академія» свою оцінку дисертації навів у рецензії, висловив ряд зауважень, що не знижують значний науковий потенціал роботи та лише визначають шляхи подальших наукових пошуків здобувачки. Зауважив, що у роботі викладено результати якісного комплексного наукового дослідження, присвяченого формуванню нової науково обґрунтованої концепції реалізації адміністративно-правових норм через інформаційно-комунікаційні технології, розробці висновків та пропозицій, спрямованих на вдосконалення системи правового та організаційного забезпечення впровадження таких технологій у публічне адміністрування з метою створення теоретичного базису ефективної системи електронного урядування в Україні. Підкреслив, що базування наукового пошуку здобувачки на прогресивних тенденціях сучасної правової науки засвідчили її наукову зрілість та оволодіння необхідними для сучасної науковиці

компетентностями. Підтвердженням цьому також є апробація результатів дослідження у виданні, що індексується міжнародною наукометричною базою Scopus, що слід вітати. Підкреслив, що робота справляє позитивне враження, є інноваційною для сучасної правової науки, створює необхідне підґрунтя для подальших наукових розвідок у сфері реалізації адміністративно-правових норм через інформаційно-комунікаційні технології, а її тематика й надалі зберігатиме актуальність. Дисертаційне дослідження належним чином структуроване, матеріал подано логічно, легко та зрозуміло, наявні приклади, якими проілюстровано ту чи іншу теоретичну тезу, забезпечено належний рівень наукової новизни, об'єкт і предмет визначені коректно, методологічний інструментарій обрано та застосовано правильно, а висновки є обґрунтованими, достовірними і вірними. При цьому, звернув увагу на те, що у дисертації не було розглянуто питань, пов'язаних з формуванням цифрової сумісності між країнами світу, що є актуальним з погляду інтеграції України в європейський простір та різноманітні регіональні транспортні, митні та інші ініціативи. Підсумував, що дисертація є самостійною завершеною науковою працею, має високий науковий рівень, містить нові для сучасної науки результати, а її авторка Смірнова Наталія Романівна заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

3. Коваль Наталія Олексіївна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри морського та митного права Національного університету «Одеська юридична академія» у рецензії надала характеристику дисертації та висловила ряд дискусійних зауважень до її змісту. Водночас відзначила актуальність порушеної тематики та підкреслила, що сьогодні слова «цифровізація» та «цифрова трансформація» стали синонімами стрімкого розвитку та впровадження нових практик у систему управління усіх рівнів та моделей; значна кількість адміністративних послуг та обов'язкової звітності були переведені в електронний формат, а через це – скасована необхідність особистого відвідання та спілкування громадян з посадовими особами державних установ та органів місцевого

самоврядування. Ці тенденції є характерними для багатьох країн світу, і Україна серед них займає чільне місце завдяки впровадженню небувалої діджиталізації публічної сфери та якісним інноваціям, які дійсно спрощують життя громадянам та бізнесу. За свідченнями тих, хто виїжджав за кордон або перебуває там зараз, впроваджена в Україні система електронних сервісів є надзвичайно ефективною і зручною, а закордонні аналоги поки що відстають від українських інноваційних рішень у банківській, управлінській та інших сферах. Розвитку електронного урядування сприяє також лібералізована фінансова політика формування цін на доступ до Інтернету і мобільного зв'язку, що характеризує Україну як інноваційну, діджиталізовану державу. Підкреслила важливість формування концептуальних засад реалізації адміністративно-правових норм через інформаційно-комунікаційні технології у зв'язку з тим, що часто розробниками нових норм не враховуються уже відпрацьовані в інших сферах інновації, а побудова такого теоретичного базису і запропонована на сторінках дисертації стандартизація є очікуваними. Зауважила, що дисертація Н. Смірної є якісною, системною, монографічною науковою розробкою, ґрунтується на значному доктринальному, нормативному та емпіричному базисі, основні результати дослідження належним чином оприлюднено, мета, задачі, предмет і об'єкт визначені належним чином, результати характеризуються ознаками наукової новизни, а запропоновані напрями подальших нормотворчих робіт свідчать про практичну спрямованість здійсненого наукового пошуку. Відзначила про необхідність визначення можливостей утворення міжнародної платформи або ініціативи, яка буде спрямована на вироблення стандартів протидії негативним явищам у сфері цифрових технологій (кіберзагрозам, цифровій нерівності усіх рівнів, порушенням конфіденційності тощо). Підсумувала, що у цілому дисертація є самостійною завершеною науковою працею, має високий науковий рівень, містить нові для сучасної науки результати, а її авторка Смірнова Наталія Романівна заслуговує на

присудження їй наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

4. Школик Андрій Михайлович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного та фінансового права Львівського національного університету імені Івана Франка дискусійні положення та зауваження виклав у наданому відгуку і оголосив під час виступу, при цьому відзначив, що дисертаційне дослідження було багатим на літературу та на зміст, а висловлені критичні зауваження до дисертації свідчать про неможливість охоплення усіх аспектів порушеної у ньому проблематики. Підкреслив, що тематика роботи є достатньо широкою і засвідчує подальше збереження актуальності. Також зазначив про можливість долучення Наталії Романівни у якості експертки до проведення спеціалізованих наукових заходів у сфері цифровізації та обговорення змін до діючого законодавства, його оновлення як з метою приведення у відповідність до Закону України «Про адміністративну процедуру», так й у контексті загальної діджиталізації. Це може стати для неї початком майбутньої роботи, яка, як свідчить проведене дисертаційне дослідження та відповіді на висловлені зауваження, буде успішною. Підсумував, що Наталія Романівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

5. Гаран Ольга Володимирівна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного та господарського права Одеського національного університету імені І.І. Мечникова критичні зауваження виклала у наданому відгуку на дисертацію та озвучила під час виступу, водночас підкреслила позитивну оцінку роботи, належний рівень виступу дисертантки, відповідей на висловлені зауваження, що свідчить про цілковите володіння матеріалом та здатність до його якісної презентації і обґрунтування власних позицій. Відзначила, що це також додатково підтверджує належну якість роботи, наукову обґрунтованість та новизну сформульованих у ній висновків, які мають

практичне значення і можуть бути використані у подальшій науковій діяльності. Зауважила, що робота є цікавою, але поки що розрахованою на досить вузьку цільову аудиторію та необхідність продовження наукових досліджень порушеної тематики з метою підготовки монографії, що дозволить кращим чином долучити громадськість, наукову спільноту та практиків до ознайомлення з висновками, яких було сформульовано у дисертації. Відзначила, що Наталія Романівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право».

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – немає,

Тих, що утрималися, немає.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада Національного університету «Одеська юридична академія», Міністерства освіти і науки України, присуджує Смірновій Наталії Романівні ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

**Голова
спеціалізованої вченої ради
доктор юридичних наук, професор**

Тетяна АВЕРОЧКІНА